సింహావలోకనం

మధిర భానుమూర్తి

గేటు దాటుతూండగానే అంతా అదోరకంగా కొత్తగా కనిపించింది అతనికి. ఇంకా లోపలికి వెళ్ళి అంతా పూర్తిగా చూస్తే ఎలాగ ఉంటుందో!...ఏవి మార్పులు ఎక్కడెక్కడ చేశారో, ఉద్యోగులలో ఏ మార్పులు వచ్చాయో, ఏమీ తనకు తెలియదు. లోపలికి వెళ్ళి అన్నీ చూస్తేనే గాని తెలియదు. లోపలికి వెళ్ళటం అంటే అంత త్వరగా అవుతుందా?...వయస్సు మీరిందాయె! పోయే వయస్సే గాని వచ్చేది కాదు గదా!...చేతికర్ర సహాయంతో, తీరికగా, అడుగులు లెక్కపెట్టుకుంటూ నడిచివెళ్ళి ఆఫీసుభవనం చేరుకునేసరికి లేదంటే పావు గంట పడుతుంది. అలాగే ఓపికపట్టి ఆ పావు గంట నడిస్తే అప్పుడు ఆఫీసు, అక్కడ గదులు, కుర్చీలు, గుమాస్తాలు, బంట్రోతులు, తను ఇదివరకు కూచున్న కుర్చీ, దాని పైన ఊగిసలాడుతూ తిరిగే పంకా, తనక్రింద పనిచేసే గుమాస్తాలు కూచునే చోటు... ఇవన్నీ కనిపిస్తాయి.... ఇదివరకయితే గేటు దగ్గరనుంచి ఆఫీసులోకి వెళ్ళి తన కుర్చీలో కూచునేందుకు మూడు నిమిషాలు కూడా పూర్తిగా పట్టేది కాదు. తను కారుమీద గేటుగుమ్మం దగ్గరకి వచ్చేసరికే బంట్రోతులు హాజరుగా ఉండేవారు. కారు భవనముంగు ఆగేసరికి ఒక బంట్రోతు వచ్చి కారు తలుపు తెరచి ప్రక్కగా నిలబడి పట్టుకుంటే తను ఎంతో జాగ్రత్తగా దిగేవాడు. అక్కడనుంచి గది తలుపులు తీయటానికి మరొక బంట్రోతు, కారులో ఉన్న రికార్డు తెచ్చేందుకు మరొకడు...వీళ్ళు కాక తను భవనంలో అడుగు పెట్టేసరికల్లా తన కటాక్ష వీక్షణాలకోసం కనురెప్ప వాల్చకుండా బారులుతీర్చి కాసుకు నుంచున్న గుమాస్తాలు... ఎంత వైభవంగా ఉండేది?...అలాంటిది ఇవాళ అంటే రిటైరయిన తర్వాత-తను వస్తూంటే కాస్త పలకరించేందుకేనా గేటుదగ్గిర ఎవరూ లేకపోయారు. ఉన్న ముసలి జవానయినా తనని బొత్తిగా గుర్తించనట్టు వాడి పని వాడు చూసుకుంటున్నాడు. ఈ ముసలాడికి ఉద్యోగం ఇప్పించినది తను...సుమారు ఇరవై ఏళ్ళనాడు ఓరోజు రాత్రి వర్షంలో వచ్చి తన గుమ్మంముందు నోటమాట లేకుండా పడిపోతే అప్పుడు తను చూసి వాడికి కాస్త అన్నం పెట్టి, కట్టుకుందుకు పాతబట్టలిచ్చి వాడి వివరాలు అడిగితే ఎవరూ దిక్కు లేరని, ఎవరేనా ఇంత అన్నం దొరికే మార్గం చూపిస్తే వాళ్ల ఋణాన పడి ఉంటానని వాడు అన్నాడు. వాడి కథ విని జాలికలిగి తనే వాడికి ఆఫీసులో పాతిక రూపాయల జీతంమీద పని ఇప్పించాడు. ఆ ఉద్యోగమే వాడు ఇప్పటికీ చేసుకుంటున్నాడు...అయితే అంతలో మరిచిపోయాడా తనని?...ఏమో! తనూ ఈమధ్యన నాలుగేళ్ళయి ఉంటుంది ఇక్కడికి వచ్చి.. వాడా చాలా ముసలాడయిపోయాడు. అందుచేత గుర్తుపట్టలేక పోవచ్చును..అంతే గాని వాడు అలాంటివాడు కాదే!....తను ఆఫీసులో పని చేస్తూ ఉన్నంత కాలం తనకి కావలసిన విషయాలు యావత్తూ వాడే చూసేవాడు. ప్రతి రోజూ అనేవాడు: "ఇదంతా అయ్యగారు పెట్టినదే బాబూ" అని. వాడు అలా అంటే తనకి అదోలా ఉండి, "ఛా! నే చేసిందేముందిరా!...ఉద్యోగం నీకు దొరికి, నువ్వు ఇన్నాళ్లు ఉన్నావూ అంటే అది నీలో ఉంది!" అని. వాడు ఆ మాట ఒప్పుకునేవాడు కాదు. "ఆ రేత్రి మీరు ఆదరించకపోతే నాకు దిక్కెంటి బాబయ్యా!" అనేవాడు. ఆ కృతజ్ఞతతోనే వాడు తనకి సమస్త చాకిరీ చేశాడు. నిజానికి వాడి ఋణం తను తీర్చుకోలేడు.

ఇంతలో వెనకనుంచి ఒక కారు జోరుగా లోపలికి వచ్చింది. తను త్రోవలోంచి కొంచెం ప్రక్కగా తప్పుకున్నాడు. ముసలాడు లేచి నుంచుని కార్లో ఉన్నాయనకి నమస్కారం చేశాడు. కారు ముందుకు పోయింది. యాదాలాభంగా లోపల తల తనవేపు తిరిగింది. తనని చూశాడు వాడు. చూస్తానే నమస్కారం చేసి "ప్రభువులు ఎంతసేపటినుంచి ఇలా నుంచున్నారో!...మందముతోట్టి!... చూడలేదు....మన్నించాలి..." అన్నాడు.

"పరవాలేదులే!...నీకు కులాసాగా ఉందా!...ఏమిటి ఇక్కడి విశేషాలు..." అని కుతూహలంగా ప్రశ్నించాడు తను. వాడు తన క్షేమసమాచారం అడిగాడు పిల్లలవందరినీ పేరుపేర అడిగాడు. వాటన్నిటికీ తను జవాబులిచ్చాక మళ్ళీ తనే అడిగాడు ఆఫీసు విశేషాలేమిటని...ముసలాడు చాలా తెలివైనవాడు...ఎలాంటివాళ్ళతోనయినా ఇట్టే కాలక్షేపం చెయ్యగలడు. అందుకనే "మీకు తెలియని విశేషాలేముంటాయండీ!...ఒకవేళ ఉన్నా నాకేం తెలుస్తది?..."అన్నాడు. కాస్సేపు పిచ్చాపాటీ మాట్లాడాక వాడిపని వాణ్ణి చూసుకోమ్మని చెప్పి తను ముందుకు బయలుదేరాడు.

ఆ కారులో వెళ్ళినది తను రిటైరయాక ఆ పనిలోకి వచ్చిన రంగనాథం. తను మేనేజరుగా ఉన్నంతకాలం ఈ రంగనాథం తన ప్రాపకంకోసం ఎంత తంటాలు పడేవాడు! సుమారు పదిహేనేళ్ళపాటు తనక్రింద పనిచేశాడు. ఏ క్షణంలో ఏపని సరిగా చెయ్యకపోతే తనకి కోపం వస్తుందోనని భయపడి చాలా జాగ్రత్తగా పనిచేసుకునేవాడు. అతను చేసిన పనిని తను మెచ్చుకుంటే ఆనాడు ఎంతో సంతోషించేవాడు. చాలా నమ్మకంగా ఉండేవాడు. ఆఫీసు వ్యవహారాలన్నీ అతనికి తెలియనిచ్చినాకాని ఏ భయమూ ఉండేదికాదు. అతని సహాయం ఉండబట్టే తను ఉద్యోగకాలంలో ఆఫీసు ఆమూకీ ఏమీ కూడా ఎవరికీ తెలియనిచ్చేవాడు కాదు. అందుచేతే అతనంటే తనకి అభిమానం. ఆ అభిమానంతోనే అతన్ని పైకి తీసుకురావటానికి తను అంతగా ప్రయత్నం చేశాడు. ఇవాళ అతను ఇంత ఆఫీసుకి మేనేజరయాడంటే నిజంగా అతనికి పనంటే ఉన్న శ్రద్ధ, పై అధికారులంటే వున్న భక్తి ఎంతో కారణాలో, తను అతని ప్రమోషను విషయంలో చేసిన సిఫారసులు కూడా అంతే కారణం. లేకపోతే జేరిననాడు చిన్న గుమాస్తాగా ఉన్నవాడు ఇవాళ ఇంతవాడవటం అంటే మాటలా?... అతను కూడా తను చేసిన సహాయాన్ని మరచిపోయేరకం కాదు తను రిటైరయిన నాడు తన గౌరవార్థం ఏర్పాటు చేసిన సభలో ఎంతగా శ్లాఘించాడు తనని!.... అయితే మంచి గడసరి. ఆ మాటల్లో ఎక్కడా పైకి అనకూడని మాటలను అనలేదు. ఏది ఎప్పుడు ఎక్కడ చెప్పాలో, ఏది చెప్పకూడదో...అన్నీ తెలుసును.

★ సింహావలోకనం ★

మంచి వ్యవహార జ్ఞానం కూడా ఉంది. కాబట్టే ఇంతకాలంనించీ—తను రిటైరయినప్పటినించీ—ఈ ఆఫీసులో ఉన్న ఆకతాయి పేళంచేత పనిచేయించ గలుగుతున్నాడు...

ఇలా ఆలోచిస్తూ ఆయన ఆ రోడ్డువెంట ఆఫీసు భవనంకేసి వెడుతున్నాడు. ఆ ఆఫీసుకి పెద్దస్థలం ఉంది. ఆ స్థలంచుట్టూ ప్రహారీగోడ కట్టిఉంది. ముందు విశాలమైన స్థలం వదిలి భవనం లోపలగా కట్టారు. ప్రహారీగోడనించి ఆఫీసుభవనం దగ్గిరకి వెళ్ళటానికి ఒక రోడ్డు ఉంది. ఆ రోడ్డు కిరుప్రక్కలా ఉన్న విశాలమైన స్థలంలో పూలతోటవేసి శ్రద్ధగా పెంచుతున్నారు. ఆయన ఆరోడ్డుమీదుగానే నడిచి ఆఫీసు భవనం జేరుకున్నారు.

ఆయన భవనందగ్గిరకి వచ్చేసరికి "నమస్కారం బాబూ!" అన్నాడు ఒక ఇరవైఏళ్ళ కుర్రాడు. నిక్కరు, పొట్టిచేతుల చొక్కా తొడుక్కున్నాడు. ఆగొంతు ఇదివరకు విన్నట్టుగా ఉందిగాని వెంటనే స్ఫురించలేకపోయాడు. "ఈ అబ్బాయి ఎవరా?" అని ఆయన ఆలోచించుకుంటుండగా "నేనండీ! ... అప్పన్నని..." అన్నాడు ఆ అబ్బాయి. "ఓ! ! నువ్వటోయ్! అప్పుడే ఎంతవాడవయావ్! ..' అన్నాడు ఎగాదిగా చూస్తూ. ఇదివరకు "ఒరే! అప్పిగా!.." అని పిలిచేవాడు. ఇవాళ అప్రయత్నంగా "ఏమోయ్!" అన్నాడు. అలా అనినందుకు తనలో తనకే ఆశ్చర్యం వేసింది. అయితే నేం! వయస్సునుబట్టి అప్పన్నను పిలవటంలో ఆమాత్రం మార్పు తప్పకుండా రావాలని తనుకూడా తీర్మానించుకున్నాడు. తను రిటైరయేనాటికి అప్పన్నకి పదిహేనేళ్ళయినా పూర్తిగా లేవు.. బాగా కుర్రతనంగా ఉండేవాడు. తన ఇంట్లో పైపని అంతా చేసిపెట్టేవాడు. ఏదేనా మిగిలితే వాడిచేతిలోకూడా కాస్త పెట్టేవారు తన ఇంట్లో. అమాత్రానికే ఆశపడి ఏపనిచెప్తే ఆపనిచేసేవాడు. ఏపనీ లేనప్పుడు పిల్లలని ఎత్తుకుని ఆడిస్తుండేవాడు. మంచి నిజాయితీగా ఉండేవాడు చిన్నప్పటే. అందుకనే తప్పనిసరిగా ప్రతి పండగకీ తన పిల్లలతోపాటు వాడికికూడా బట్టలు కుట్టించేవాడు తను. అలాంటి అప్పన్నలో ఎంత మార్పు వచ్చింది!...నిలువెత్తు మనిషయాడు. మనిషిలో ఇదివరకటి కుర్రతనం మాయమయింది. ఇప్పుడు మంచి హుందావచ్చింది. కాని వినయం మాత్రం తగ్గలేదు. వయస్సు వస్తే సుగుణాలు పోయాయా? ... అలా ఎప్పుడూ పోవు.. అది మనిషినిబట్టిఉంటుంది.

"నీకు పెళ్ళయిందా!..."అని అనుకోకుండానే ప్రశ్నించాడు. తీరా పైకి అనేశాక "ఇలా ఎందుకు అడిగానా!" అని పించింది. కాని ఇంక చేసేదేముందికి...

"లేదండి!..." అన్నాడు ముసిముసిగా నవ్వుతూ. ఈపాటికి పెళ్లి అయిఉంటుందని తను ప్రశ్న వెయ్యటంవల్ల అప్పన్న జవాబు కొంచెం ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది.

"మరి మీ మామకూతురుంది అని అనేవాడు మీ నాన్న!..."ముఖంలోకి చూస్తూ అడిగాడు తను.

"ఉందనుకోండి!...దానికి నాలుగొందల రూపాయలు నగలకిమ్మంటున్నాడు మా మామ...అదే చూస్తున్నాం. అవ్వి పోగవటంతోటే..." అని చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"అయితే ఆ ప్రయత్నంమీదే ఉన్నావన్నమాట!..." తను మళ్లీ అడిగాడు.

"ఇంకొక ఏభైరూపాయలు కావాలండి! మిగిలిన వెలాగో సంపాదించాను..." అర్ధోక్తిలో ఆపాడు.

"అయితే ఆ ఏభై నేను ఇస్తాను... పెళ్ళి చేసుకో!..." అన్నాడు తను...

అప్పన్న ముఖం సంతోషంతో ప్రకాశించింది. ప్రభువుల దయ..." అన్నాడు.

తనకి ఎంతో ఆశ్చర్యమైంది ఇదివరకెన్నడూ అప్పన్నతో ఆమాటకొస్తే ఎవరితోనూ, తను ఇలాంటి ప్రసంగం చెయ్యలేదు. అంతేకాదు....ఇంత చనువుగా మాట్లాడలేదు. మరి ఇప్పుడిలాగ మాట్లాడటం ఎలా జరిగిందా! అని ఆశ్చర్యంగా ఉంది తనకే. అయితే ఇదివరకటికీ, ఇప్పటికి తన స్థితిలో మార్పు వచ్చింది. ఇదివరకు తను ఒక అధికారి. వీళ్ళంతా తనకింద పని చేసేవారు. అందుచేత, వాళ్ళని కొంచెం అదుపులో పెట్టాలని అభిప్రాయపడి వాళ్ళతో ముభావంగా మాట్లాడేవాడు. కాని ఇప్పుడు ఆబాధలేదు. తను వాళ్లతో చనువుగా మాట్లాడితే తన [illegible] ఎక్కడ తరగని భయంలేదు. అందుచేతే ఇలాంటివిషయాలు వాళ్ళతో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడగలిగాడు. ఇదంతా తను ఆలోచించుకోకుండానే ఈ మాటలు పైకి అన్నాడు. అంటే ఈ ఆలోచన అంతా తనకు తెలియకుండా లోపలే జరిగిందన్నమాట. కొన్ని కొన్ని విషయాలు అలాగే జరుగుతూంటాయి. ఆ పని మనం చేస్తున్నామని మనకి తెలియనే తెలియదు. కాని చేసేస్తుంటాము.

ఇలా ఆలోచిస్తూండగా "ఏమండోయ్!...చాల రోజులకి వచ్చారే ఇలుకేసి!..." అన్నాడు రంగనాథం

"ఆఁ!...మరే.. ఏమీ తోచక... పోనీ ఒకసారి చూచిపోదామని వచ్చాను" అన్నాడు.

"రండి! లోపలకి - కూచుందురుగాని.." అని ఆహ్వానించాడు రంగనాథం.

ఇందాకా కారులో వెడుతూంటే రంగనాథాన్ని సరిగా చూడలేదు. ఇప్పుడు దగ్గరగా చూస్తే రంగనాథంలో చాలా మార్పు కనిపించింది ఇదివరకు తాను అధికారి, రంగనాథం తన క్రింది గుమాస్తా. అందుచేత ఎప్పుడూ కొంచెం వినయంగానే ఉండేవాడు. తను పిలిచేసరికి హాజరయేవాడు. ఏపని చెప్తే ఆ పని వెంటనే చేసేవాడు. తనకి ఆఫీసులో అన్ని పనులలోను చేదోడు వాదోడుగా ఉండేవాడు అలాంటి ఇవాళ తనని లోపలికి ఆహ్వానించి ఇదివరకు ఎన్నో ఏళ్లుగా తను కూచున్న కుర్చీలో కూచుని తనని ఎదురుగానున్న

సిద్ధముగా ఉన్నది

టామ్‌సాయర్ ప్రపంచయాత్ర

అనువాదం :

నండూరి రామమోహనరావు

వెల రు 2-0-0

తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము

ఆంధ్రగ్రంథమాల - మద్రాసు 1.

కుర్చీలో కూర్చోమని చెప్పాడు. ఆ చెప్పటంలో ఒక విధమైన హుందా ఉంది. ఇదివరకటి నమ్రత ఎక్కడా కనిపించలేదు... తనకి అలా అనిపిస్తోందిగాని ఇప్పుడు అలాగ ఎందుకుండాలి? అతనూ ఒక ఆఫీసుకు అధికారి. తన అంతటివాడు అయాడు. స్వతంత్రుడు. ఆఫీసులోనున్న వాళ్లందరినో సర్దుకురావాలి. ఎందరిచేతో పని చేయించాలి. ఎన్నిరకాలవాళ్లుంటారు? వాళ్ళందరినీ ఒక పద్ధతిలోకి తీసుకువచ్చి అందరిచేతా సరిగా పనిచేయించటం మాటలా? ... ఇదివరకు తను ఎరుగున్న మేళం కాదూ - ఇది! అక్కడ ఉన్నవాళ్ళంతా యోధాన యోధులు రథాన రథికులు. ఎవ్వడూ తక్కువ తిన్నవాడు కాడు. అంతా కుక్క, పిల్లి, ఎలక, పాము, కప్ప అన్నట్టుంటారు. ఒకడికి మరొకడికీ పడదు. క్షణంసేపుకూడా కలిసి మెలిసి ఉండలేరు. ఎవరిమట్టుకు వాళ్లే మిగిలినవాళ్లకన్న ఎక్కువ ప్రాపకాన్ని అధికారులదగ్గిర సంపాదించటానికే ప్రయత్నంచేసేవారు. ఇది వాళ్ళకి పుట్రెన పుట్టిన గుణం. అందుచేత ఒకపట్టాన వదలరు. ఇప్పటికీ వాళ్లు అలాగే ఉండి ఉంటారు. ఇలాంటి రకరకాల గుమాస్తాలతో రంగనాథం ఎలా వేగుతున్నాడో గదా!...పాపం! ... ఆ గోపాలం భక్తి బద్ధకస్తుడు. ఎందుకూ ఉపయోగపడడు. విగ్రహపుష్టి. నైవేద్యనష్టి ... అసలు సమయానికి ఆఫీసుకే రాడు. వస్తే అక్కడ ఉండడు. ఉంటే కబుర్లు చెప్పటమేగాని ఏపనీ చెయ్యడు. ఇలా ఉన్నావేమిటి అని అడిగితే జవాబు చెప్పడు. "నిన్ను పైకి రానియ్యనుసుమా!" అని బెదిరించినప్పటికీ ఏమీ లెక్క చేసేవాడుకాదు అంతగా!...

నయాన చెప్పినా భయాన చెప్పినా కూడా ఏమీ లాభం ఉండేదికాదు. ఎన్నోసార్లు బాగా విసుగొచ్చి ఉద్యోగానికి పనికిరాడని వ్రాసేద్దామా అనుకునేవాడు. కాని చూస్తూ చూస్తూ కడుపుమీద కొట్టలేక అలా చెయ్యలేదు. నిజానికి గోపాలంమీద జాలిచేత కాదు. అతని ఆర్జనమీద ఆధారపడిఉన్న పెళ్లాం పిల్లల ముఖంచూసి ఆగిపోయాడు చాలామాట్లు. లేకపోతే గోపాలంఉద్యోగం ఎప్పుడో ఎగిరిపోయేది...అతను ఎంత నిర్లక్ష్యంగా ఉంటాడో భార్య అంత కుదురైన మనిషి. కాబట్టే ఈ తీరువమనిషితో కాపురం చేస్తోంది. గంపెడు పిల్లల్ని సాకుకు వస్తోంది. వాళ్లు తింటున్నారో, తినటంలేదో...ఏం అవస్థలు పడుతున్నారో ...ఏమీ బయటవాళ్ళకు తెలియనివ్వదు. అంతగుట్టుగా కాలక్షేపం చేస్తోంది...కాని గోపాలానికి పిల్లలంటేమాత్రం చాలాఇష్టం. ఆఫీసులో పనిచేసేటప్పుడుకూడా పిల్లల రంధే. అందుచేతే పనిచేసేవాడుకాదు సరిగ్గా. దీనికితోడు ఎడపిల్లాడిని ఒకడిని తీసుకువచ్చేవాడు ఆఫీసుకి. ఏరోజుకారోజే చాలా బాధగా ఉండేది తనకి. ఎన్నోసార్లు అతనిమీద చెడుగా వ్రాద్దామని కాగితం, కలం తీసుకున్నవాడు అలాగ వ్రాయకుండా ఎల్లాగ ఆగగలిగాడా అని ఆశ్చర్యం వేస్తుంది తనకే! అలాంటి గోపాలంతో ఎలాగ వేగగలుగుతున్నాడో రంగనాథం!

"ఇక్కడికి వచ్చేసరికి వెనకటివన్నీ జ్ఞాపకం వస్తున్నాయి కాబోలు! మీకు!" అని రంగనాథం ప్రశ్న వేశాడు. ఆ ప్రశ్నతో ఉలిక్కిపడినట్లు అయి ఆలోచన ఆగిపోయింది.

"ఆఁ!...మరే! మరే!..." అని నసిగాడు. రంగనాథం కాఫీ అందిచ్చాడు. "ఎందుకులే!" అంటూనే తను తీసుకున్నాడు. కొంచెం కొంచెమే త్రాగాడు.

"ఇదంతా మీదయ!.... మీరు పెట్టిన భిక్షే!..." అన్నాడు రంగనాథం. కృతజ్ఞత అతని ముఖంనిండా ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తోంది.

"ఏమిటో నువ్విల్లా అంటావుగాని, నే చేసిందేమిటి?...నువ్వు ఒళ్లువంచి పనిచేసుకున్నావు.... వచ్చింది ... అన్నింటికన్నా అదృష్టం ప్రధానం. అదృష్టం నీ పక్షాన ఉంది. అందుచేత వచ్చిందిగాని..." అని తను కొంచెం నెమ్మదిగా అన్నాడు. పైకి మర్యాదగా అలా అన్నప్పటికి లోపల రంగనాథం అన్నమాట తనకి సంతోషం కలిగించకపోలేదు. ఇంకా రంగనాథానికి తనుచేసిన ఉపకారం మరచిపోనందుకు సంతోషించాడు. ఒక్కొక్కడికి ఎంత చిన్న ఉపకారం చేసినా మరచిపోరు. కొందరికి ఎంతలేని ఉపకారాలు చేసినా ఇట్టే మరిచిపోతారు. రంగనాథం అలాంటి వాడుకాదు. అందుకే తనకి రంగనాథం అంటే ఇష్టం. ఎవడేనా నెమ్మది ఉంటేనే పైకివచ్చేది. కుదురుకుంపటి లేకుండా ఎగిరిపడేవాడు ఇంకా పైకి వచ్చేదేముంటుంది? అందుకనే పెద్దవాళ్లు చెప్పినమాటలు ఒకప్పుడు కాకపోతే ఒకప్పుడైనా, వినాలనటం. అలా విననివాళ్ళు తరువాత అనుభవిస్తారు ... తనమట్టుకు తను ఎప్పుడూ ఎంతో జాగ్రత్తగా పనిచేసుకునేవాడు. కాబట్టే తనతో చేరినవాళ్లు ఇంకా క్రింద ఉండగానే తను పైకివచ్చాడు. అందరి ఆదరాభిమానాలు సంపాదించాడు. దేనికేనా కష్టపడటమే ప్రధానం...

ఇంతలో ఏదో ఫైలు పుచ్చుకుని శర్మ రంగనాథం దగ్గిరికి వచ్చాడు. వస్తూనే "ఏం?...తాతగారు వచ్చారే!.. ఇలాగ"అని వెకిలిగా నవ్వాడు. ఆ నవ్వు వినేసరికి ఒళ్లు మండింది తనకి. ఈ శర్మ తన ప్రాపకం కోసం చాలా తంటాలు పడేవాడు. కాని రంగనాథంఅంత పనివాడుకాడు. పైగా అహంభావం ఎక్కువ. అందుకని తను రంగనాథాన్నే సిఫారసుచేశాడు పై ఉద్యోగానికి. అదే అక్కసు వాడికి. అందుచేత సర్కారువాళ్లు తను ఎంతకోరినా రిటైరయాక ఒక్క సంవత్సరమైనా ఉద్యోగం ఇవ్వకపోయేసరికి ఎంతో సంతోషించాడు. తను రిటైరయిన రోజున సరిగ్గా ఇలాగే నవ్వి తనని ఎగతాళి చెయ్యబోయాడు. అయితే - తనకేం లెక్క!..."కాని వీడికి ఇంకా పొగరు తగ్గలేదు!..." అని అడిగాడు రంగనాథాన్ని.

"పొగరేమిటండీ!....ఎవరికి?..." అని భార్య లేపింది ఆయన్ను. అప్పటికి ఆయనకు మెలకువ వచ్చింది.

"ఏమిటండీ!...ఇంకా పొగరు తగ్గలేదా అంటున్నారేమిటి?" తిరిగి ప్రశ్నించింది భార్య.

"ఓ! అదా!...ఏమీలేదు... ఆఫీసుకు వెళ్ళినట్టు కలవచ్చింది. ఆ కలలో విషపు నవ్వు నవ్వుతూ శర్మగాడు కనిపించాడు. వాడిని గురించి రంగనాథాన్ని అడుగుతున్నాను. ఇంతలోకే నువ్వు లేపావు." అన్నాడాయన.

"ఏం అడగడమో! ఏం లోకమో?... మీరు పెట్టిన కేకకి నిద్రలోంచి ఉలిక్కిపడి లేచాను...అదికాదు కాని రిటైరయి అయిదేళ్ళవుతున్నా మీకు ఆఫీసు రంధి వదిలిందికాదు..." నవ్వుతూ అంది ఆవిడ.

"నీకేం తెలుస్తుంది...పాతికేళ్ళు పనిచేశాను ఈ ఊళ్లోనే!...మరి ఎన్ని విషయాలు చూశాను!...ఎందరు మనుష్యులని ఎరుగుదును!...ఇవన్నీ నీకేం తెలుస్తాయి.. నా జీవితమంతా దానికే ధారపోశాను తెలుసా!...అందుకే...

"అబ్బబ్బ!... అన్నీ తెలుసును కాని పడుక్కోండురూ!... అర్ధరాత్రివేళ!... తెల్లారేక చెపుదురుగాని మీ సేవాతత్పరత!...అసలే నిద్దర పట్టక పట్టక పడితే అది కాస్తా మీరు చెడగొట్టండి...వదిలిపోతుంది...ఎలాగో గాని..." అని ఆవిడ విసుక్కుంది నవ్వుతూనే.

"సరెలే! ...నీకు అలా అనిపిస్తుంది పాపం!... నేనేం చెయ్యను? ... నాకు వస్తున్న చక్కటికల పాడుచేసి పైగా నన్నే అంటున్నావు...తెలివితేటలంటే అల్లా ఉండాలి!..." అని ముసుగుతన్ని పడుక్కున్నాడు ఆయన. ★